

INNEHÅLL:

BESLUT "NATURRESERVAT HYTTNÄS": 1970-12-15
SKÖTSELPLAN "NATURRESERVAT HYTTNÄS": 1977-03-04

*****

LÄNSSTYRELSEN I KOPPARBERGS LÄN
Landskansliet

BESLUT: 15.12.1970
DNR IIIIR11-6-70 (2080)

NATURRESERVAT

Med stöd av 7 § naturvårdslagen förordnar länsstyrelsen att ett 92 450 kvadratmeter stort område av fastigheten Hyttnäs Stora 2:18 i Sundborns socken och kommun, beläget sydväst om Carl Larsson-gården och närmare angivet på en till beslutet hörande karta (bil A), skall vara naturreservat, benämnt "Hyttnäs naturreservat".

Grunden för förordnandet är dels det kulturhistoriska värde området fått genom att konstnären Carl Larsson här hämtat motiv till många av sina tavlor, dels ock områdets betydelse för allmänhetens friluftsliv.

Reservatet, som förvaltas av kommunen, skall skötas i enlighet med en skötselplan, som kommer att fastställas av länsstyrelsen. Det skall utmärkas genom förvaltarens försorg enligt av statens naturvårdsverk utfärdade anvisningar.

För reservatet skall gälla härvid fogade föreskrifter (bil B).

Besvär i jordbruksdepartementet enligt bilaga form 6 b.

På länsstyrelsens vägnar

S-G Odéen

Leif Aulin

LÄNSSTYRELSEN I KOPPARBERGS LÄN
Landskansliet

Bilaga B

FÖRESKRIFTER FÖR "HYTTNÄS NATURRESERVAT" I SUNDBORNS KOMMUN

A. Föreskrifter för markinnehavare.

Det är förbjudet

1. att uppföra ny byggnad,
2. att utföra sprängnings-, schaktnings-, grävnings- och fyllnadsarbeten eller att bedriva täktverksamhet,
3. att anordna upplag,
4. att framdraga luftledningar,
5. att utföra skogsplantering, röjning eller avverkning i annan mån än som framgår av fastställd skötselplan.

B. Föreskrifter för allmänheten

Det är förbjudet

1. att skada fasta naturföremål eller ytbildningar,
2. att parkera fordon,
3. att utom på väg färdas annat än till fots eller på skidor,
4. att tälta,
5. att förtöja eller förvara båt utan tillstånd av förvaltaren.

*****

SKÖTSELPLAN NATURRESERVAT HYTTNÄS

UPPRÄTTAD AV FALU KOMMUN

FASTSTÄLLD AV LÄNSSTYRELSEN I KOPPARBERGS LÄN 1977-03-04

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

- 1 ALLMÄN BESKRIVNING SAMT MÅLSÄTTNING FÖR NATURRESERVATETS DISPOSITION OCH SKÖTSEL JÄMTE FÖRESKRIFTER
  - 1.1 Allmän beskrivning
    - 1.1.1 Belägenhet
    - 1.1.2 Reservatets syfte
    - 1.1.3 Naturförhållanden
    - 1.1.4 Kommunikation och p-platser
    - 1.1.5 Serviceanordningar
    - 1.1.6 Anläggningar
    - 1.1.7 Föreskrifter
- 2 DISPOSITIONSPLAN
  - 2.1 Målsättning
  - 2.2 Principer för disposition av mark- och vatten samt åtgärder av allmän karaktär
    - 2.2.1 Olämplig vistelsemark
    - 2.2.2 Bra vistelsemark
    - 2.2.3 Åker
    - 2.2.4 Markarbeten
    - 2.2.5 Stigar
    - 2.2.6 Bord och bänkar
    - 2.2.7 Skyltar och sopkärl
- 3 SKÖTSELPLAN
  - 3.1 Nomenklaturlista
    - 3.1.2 Allmänt
  - 3.2 Skötselområde 1
  - 3.3 Skötselområde 2
  - 3.4 Skötselområde 3
  - 3.5 Skötselområde 4
  - 3.6 Skötselområde 5
  - 3.7 Skötselområde 6
  - Kostnadsberäkning

Bilageförteckning:

1. Utdrag ur "Rullstensåsarna och deras utnyttjande i Kopparbergs län", karta.
2. Karta, skala 1:2000, Vegetation.
3. Karta, skala 1:2000, Förslag till dispositionsplan.
4. Karta skala 1:2000 Skötselplan.

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET HYTTNÄS, FALU KOMMUN

Riks reg nr 171.

Upprättad september 1976 av Falu kommun.

1 ALLMÄN BESKRIVNING SAMT MÅLSÄTTNING FÖR NATURRESERVATETS DISPOSITION OCH SKÖTSEL JÄMTE FÖRESKRIFTER

1.1 Allmän beskrivning

1.1.1 Belägenhet

Hyttnäs naturreservat är beläget i Sundborns socken, Falu kommun sydväst om Carl Larsson-gården. Ett 92 450 kvm (9 245 ha) stort område av fastigheten Hyttnäs Stora 2:18 berörs. Markägare är kommunen, som också är förvaltare.

1.1.2 Reservatets syfte

Syftet med naturreservatet är att bevara det karaktäristiska landskapet med Sundbornsån som Carl Larsson så många gånger hämtade sina motiv ifrån. Vid reservatets avsättande den 15 december 1970 framhölls även områdets betydelse för det rörliga friluftslivet.

1.1.3 Naturförhållanden

Landskapskomponenterna utgöres av Sundbornsån, Sundbornsåsen, ett produktivt åker- och ängslandskap och i genväxningsmarker. Landskapet har en öppen karaktär men med starka rumsavskiljande komponenter i form av tät vegetation. Naturreservatets västra del utgöres av Sundbornsåsen. Trots att höjden endast uppgår till ett par meter är den förhållandevis väl markerad i kulturlandskapet. Sundbornsåsen är en liten biås till Svärdsjöåsen. Spår av grusbrytning finns. I "Rullstensåsarna och deras utnyttjande i Kopparbergs län" (1962) förs Sundbornsåsen till klass 1 dvs högsta skyddsvärde (bilaga 1).

En schematisk vegetationskartering, bilaga 2, gjordes under september månad 1974 för att erhålla de stora dragen i vegetation. Några provrutor utlades ej. De inom naturreservatet belägna ytorna ligger inom ängsserien. Större sammanhängande vass och starraytor finns på fuktiga-våta marker. Smärre ytor har inslag av hedseriens vegetation bl.a. Ijung. Markfuktigheten varierar från torra-våta marker. Det är på de torrare som inslag av hedseriens vegetation förekommer.

Öppenhet-slutenhet varierar från trädfri ängsmark till ett mycket tätt igenväxande trädskikt. Trädskiktet domineras av björk, rönn, asp och al. Fina bestånd av en uppträder på de torra-friska markerna. Salixarter finns framförallt i övergångszonerna frisk-fuktig-våt mark. På några ställen påträffas olvon, fläder och häggmispel.

Den på tidigare kartor redovisade vattenytan (prickad yta å bilaga 2) norr om fastigheten 2:4 var vid inventeringstillfället helt igenväxt. Fältskiktet domineras av fräkenarter, carexarter och vattenklöver. På fuktiga-våta marker växer svärdsliilja.

Ruderatväxter som åkertistel och nässlor har etablerat sig starkt längs den kulvertledning som leder ned till Sundbornsån från Spadarvet. Starkt kulturnbetonade arter som vitpil och vinbär finns i anslutning till ån.

1.1.4 Kommunikationer och p-platser

Området kan nås både med båt och bil. Dagliga bussturer finns till Sundborn. I anslutning till Carl Larsson-gården finns en asfalterad parkeringsplats. Längs Sundbornsån ligger många båtar. I anslutning till fastigheten 2:4 finns en båt-brygga.

1.1.5 Servi ceanordni ngar

Vid Carl Larsson-gården finns kiosk, cafeteria och souvenir-butik. Sanitära anordningar är tillgängliga under öppethållandetid vid Carl Larsson-gården. Sopbehållare saknas inom själva reservatet.

1.1.6 Anläggningar

I nära anslutning finns nybebyggelse vid Ol sarvet. Ett pumphus med grönt tak är beläget längs den lilla vägen väster om ån. I söder finns en stängsel omgärdad reningsanläggning.

1.1.7 Föreskrifter

Vid reservatets avsättande fastställdes följande föreskrifter.

Det är förbjudet

att uppföra nybyggnad att utföra sprängnings-, schaktnings-, grävnings- och fyllnadsarbeten eller att bedriva täktverksamhet,

att anordna upplag,

att framdraga luftledningar,

att utföra skogsplantering, röjning eller avverkning i annan mån än som framgår av fastställd skötselplan.

För allmänheten

att skada fasta naturföremål eller ytbildningar

att parkera fordon att utom på väg färdas annat än till fots eller på skidor

att tälta

att förtöja eller förvara båt utan tillstånd av förvaltaren.

2. DISPOSITIONSPLAN

2.1 Målsättning

Målsättningen avser bevarandet av det kulturlandskap som Carl Larsson avbildade i sina tavlor. Viktigt är att bevara och befästa odlingslandskapet samt att vidmakthålla och vid behov förnya de karaktäristiska vegetationsholmarna samt vattnets och strandkantens vegetation.

För att minimera slitage och mänsklig påverkan bör vistelsen kanaliseras speciellt i områden i nära anslutning till Carl Larsson-gården. För att kunna erhålla en enhetlig miljö bör den nybebyggelse som finns vid Ol sarvet, avskärmas för uppnående av eftersträvad landskapstyp.

2.2 Principer för disposition av mark- och vatten samt åtgärder av allmän karaktär

2.2.1 Olämplig vistelsemark

Åker, mycket fuktiga områden, känslig lågproduktiv mark samt lokaler för värdefull flora eller fauna är direkt olämpliga som vistelsemark under sommarperioden. Den största arealen av reservatet består av åker. Mycket fuktiga områden finns norr om fastigheten 2:4 samt smärre ytor längs Sundbornsån. Övriga aspekter saknar betydelse i detta område.

2.2.2 Bra vistelsemark

En torr-frisk-måttlig fuktig mark med god slitagetålighet (gräs bäst, frisk mark), plana och soliga ytor med karaktäristiska utblickar för området är faktorer till en bra vistelsemark. En viktig aspekt är naturligtvis läge samt förbindelsemöjlighet. Den yta som uppfyller dessa krav är ytan mellan Carl Larsson-gården och fastigheten 2:4, de fuktiga områdena framtagna. Ytan söder om fastigheten 2:4 blir på grund av tillgänglighet med all sannolikhet en extensiv rörelsezon (fiske etc) varför åtgärderna främst blir att

åstadkomma en skön visuell landskapsupplevelse.

2.2.3 Åker

Områdets huvuddel bör även i fortsättningen vara ett rationellt jordbruksområde. Landskapets karaktär präglas till stor del av den böljande åker- och ängsmarken varur vegetationen sticker upp. Marken är idag utarrenderad. Förvaltaren ikläder sig ansvaret för fortsatt jordbruksdrift.

2.2.4 Markarbeten

Den kulvert som leder ned till Sundbornsån är illa anpassad till landskapet, dvs öppna, såriga, urschaktade ytor finns i anslutning till denna. Detta bör åtgärdas genom uppfyllning och mjuk avrundning. Ytan bör sedan besås med ängsgräs.

2.2.5 Stigar

De på dispositionsplanen (bilaga 3) redovisade stigarna skall vara av enkel typ. Huvuddelen finns redan idag. Ett tunt gruslitage bör utläggas där risk för halka föreligger.

2.2.6 Bord och bänkar

Kraftiga bord och bänkar (se fig) placeras enligt dispositionsplanen med en naturlig förankring i landskapet.

2.2.7 Skyltar och sopkärl

Vid huvudentrén in i reservatet uppsättes en upplysnings skylt i enlighet med Statens Naturvårdsverks anvisningar. Sopsäckhållare ordnas enligt dispositionsplan.

3 SKÖTSELPLAN

3.1 Nomenklaturlista

I huvudsak enligt SNV:s nomenklaturlista PM 430 sid 4: 27.

Gallring:

Utglesning av trädgrupper med grövre träd.

Röjning:

Utglesning av trädgrupper med klenare träd. Buskskiktet av främst en, rönn, fläder, olvon och häggmspel sparas.

Rensning:

Borttagning av allt sly samt nedhuggning av döda träd. Boträd för fåglar sparas. Upparbetning av vindfällen.

Markstädning:

Avfall efter röjning, nedfallna grenar m.m. dras i hop till mindre högar. Bränning får endast ske vintertid.

Slätter:

Slätter skall ske varje år under första hälften av juli månad. Efter torkning på platsen för erhållande av fröspredning bortforslas höet.

3.1.2 Allmänt

Trädbestånd bör aldrig gallras jämnt utan trädgrupper sparas och däremellan tas hela bestånd bort. Detta gäller i än högre grad för buskar. En jämn gallring åstadkommer gläsa, kala buskage. Karaktärsbuskar som en, rönn, fläder, olvon och häggmspel sparas vid röjning. Gallring och röjning utföres lämpligast under juni eller juli månad. Beskrivning och karta har indelats i skötselområden, i alls 6 stycken. Varje skötselområde har beskrivits med ledning av inventeringen där målsättning för skötsel och åtgärder av engångs- och underhållskaraktär beskrives.

3.2 Skötselområde 1

Nuvarande utseende:

Området är en delvis igenväxande yta med två dominerande lärkträd. För övrigt finns gräsklädda ytor där gräsen dominerar över örterna samt partier av hedkaraktär med bl. a. förekomst av ljung. I skötselområdets södra del finns en kulvertledning med många fula landskapssår. Intill stranden förekommer två pilar samt al och björk.

Målsättning:

Området skall utgöras av mjuk ängsmark med "Lövhölmär".

Åtgärder

a) Engångsåtgärder:

Alla större björkar, lärkträd och tallar sparas. Hård gallring, röjning och markrensning av igenväxande ytor. Ytor för framtida björkdungar planeras enligt dispositionen. Grupper om 5-10 träd sparas. Första året gallras "dungarna" mildt dvs ett större antal träd än 5-10 lämnas. Tredje året tas resterande ej önskvärda björkar bort. En, ett mindre lärkträd, häggmispel samt de två pilarna vid stranden lämnas orörda. Bank vid kulvertledning uppfylles (speciellt nära vattnet och avrundas samt besås med ängsgräs 1,5 kg/100 kvm. Markfast bänk uppsättes i strandbrinken. Skylt och sopsäckhållare placeras vid "entrén" till reservatet. Flytbrygga för kanotleden utlägges vid stranden.

b) Kontinuerliga åtgärder:

Slätter och sophämtning. Insättning och upptagning av brygga.

3.3 Skötselområde 2

Nuvarande utseende:

Området utgörs av en björkdunge, som i sin södra del har ett markant inslag av tall. Fältskiktet är utbildat svagt. Ytans nordöstra del används idag till båtuppläggningsplats. Ett flertal av björkarna är drabbade av topptorka. En björk har ramlat omkull.

Målsättning:

Området skall bibehålla sin nuvarande karaktär.

Åtgärder

Engångsåtgärder:

Uttorkade björkar som kan befaras ramla och orsaka människoskada tas bort. Ett flertal bör dock sparas för djurlivets skull. Inom en tioårsperiod då björk och rönn erhållit trädhabitus tas de sämre björkarna bort. Området markstädas. Bord, bänkar och sopsäckhållare uppställs i gränzonen björkdunge-strandzonen samt i närheten till båtuppläggningsplatsen. Bryn mot fastigheten 2:4 innehållande salixarter och al bibehålls.

Kontinuerliga åtgärder:

Sophämtning, markstädning och rensning.

3.4 Skötselområde 3

Nuvarande utseende:

Området utgörs av fuktig-våt mark. Den på tidigare kartor redovisade vattenytan är idag igenväxt med vattenklöver, fräken och carexarter. Här finns sammanhängande tuvbildande höggräsytor.

Målsättning:

"Madkaraktären" skall bibehållas.

Åtgärder

a) Engångsåtgärder:
Enstaka björksly borttages.

b) Kontinuerliga åtgärder:
Slätter, eventuellt kan ytan brännas på våren.

3.5 Skötselområde 4

Nuvarande utseende:

Området består av en remsa mellan åkermark-reningsverk och Sundbornsån. Ytan är i ett starkt igenväxningsskede med mycket tät bestånd av löv och barrträd. Farliga rester av taggträd finns i anslutning till reningsverket. Rester av tidigare utförda röjningar finns. En, olvon, fläder och salixarter förekommer i spridda bestånd.

Målsättning:

Området skall vara en strövvänlig yta med möjlighet till vattenkontakt.

Åtgärder

a) Engångsåtgärder:
Ytdispositionen skall följa dispositionsplänen. All vegetation i utsiktskorridorerna mot Sundbornsån borttages. Trädklädda ytor gallras måttligt första året för att under tredje året få sin slutliga form. En, olvon, fläder och salixarter sparas. Alla täta, större buskagebildande buskar sparas speciellt i övergångszonen mellan strand och vass. Kraftig markstädning utföres samt rensning och borttagning av all taggträd.

b) Kontinuerliga åtgärder:
Lövslå tillbakahålles årligen, eventuellt genom slätter.

3.6 Skötselområde 5

Nuvarande utseende:

Området utgörs av en dikesslänt och åker.

Målsättning:

För att uppnå målsättningens intentioner skall ytan representera en kulturmiljö i Carl Larssons anda.

Åtgärder

a) Engångsåtgärder:
Plantering av rönn, fläder och sälg skall ske relativt tätt. Planteringsgropar grävs med ett matjordslager av 30 cm.

b) Kontinuerliga åtgärder:
De tre första åren skall en kraftig beskärning ske årligen. Plantorna gallras successivt, för uppnående av riktiga volymer.

3.7 Skötselområde 6

Nuvarande utseende:

Området består av åkermark.

Målsättning:

Området skall även i fortsättningen vara åker.

Åtgärder:

Marken brukas som åker.